शिधापत्रिका व्यवस्थापन प्रणाली (RCMS) वरील माहितीच्या आधारे राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत जिल्हानिहाय इष्टांकात सुधारणा करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः असुका-२०२१/प्र.क्र.६६/नापु-२२
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक: १८ फेब्रुवारी, २०२२.

वाचा :-
१) शासन निर्णय क्रमांक:- शिवाप-२०१३/प्र.क्र. २८६/नापु-२८, दि. १७ जुलै, २०१३
२) शासन निर्णय क्रमांक:- असुका २०१३/प्र.क्र. ३१९/नापु-२२, दि. १७ डिसेंबर, २०१३
३) शासन निर्णय क्रमांक:- असुका २०१४/प्र.क्र. ११६/नापु-२२, दि. २४ मार्च, २०१५
४) शासन निर्णय क्रमांक:- असुका २०१६/प्र.क्र.१२५/नापु-२२, दि.१३ ऑक्टोबर, २०१६
५) शासन निर्णय क्रमांक:- असुका २०१७/प्र.क्र.६०/नापु-२२, दि.३ मार्च, २०१७
६) शासन निर्णय क्रमांक:- असुका २०१८/प्र.क्र.१/नापु-२२, दि. २१ मे, २०१८
७) शासन निर्णय क्रमांक:- असुका २०१८/प्र.क्र. १३२/नापु-२२, दि. १६ नोव्हेंबर, २०१८
८) शासन पत्र क्रमांक:- असुका-२०१७/प्र.क्र. १४८/नापु-२२, दि. २१ सप्टेंबर, २०१७, दि. २४ ऑक्टोबर, २०१७, दि. ८ जानेवारी, २०२०
९) शासन निर्णय क्रमांक:- असुका २०१९/प्र.क्र. ४९/नापु-२२, दि. २२ फेब्रुवारी, २०१९ व दि. ६ जुलै, २०१९.
१०) शासन निर्णय क्रमांक:- असुका २०२१/प्र.क्र. ६५/नापु-२२, दि. १५ सप्टेंबर, २०२१.

प्रस्तावना :-

राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ ची अंमलबजावणी महाराष्ट्र राज्यात दिनांक १ फेब्रुवारी, २०१४ पासून सुरु करण्यात आली आहे. सदर अधिनियमान्वये महाराष्ट्र राज्यासाठी ७६.३२ टक्के ग्रामीण (४६९.७१ लक्ष) व ४५.३४ टक्के शहरी (२३०.४५ लक्ष) अशी एकूण ७००.१६ लक्ष लाभार्थी संख्या निश्चित करण्यात आली आहे.

राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत पात्र लाभार्थ्यांची निवड करण्याकरिता प्रथमत: संदर्भाधीन दिनांक १७.१२.२०१३ च्या शासन निर्णयान्वये ग्रामीण व शहरी भागाकरिता जिल्हानिहाय लाभार्थ्यांचा इष्टांक देण्यात आला होता. तद्नंतर संदर्भाधीन दिनांक २४.०३.२०१५ च्या शासन निर्णयानुसार ग्रामीण व शहरी भागाकरिता अंत्योदय अन्न योजना व प्राधान्य कुटुंबातील लाभार्थ्यांकरिता स्वतंत्र इष्टांक देण्यात आला होता. राज्यात शिधापत्रिकांच्या संगणकीकरणाची मोहिम राबविताना शिधापत्रिका संगणकीकृत करण्यात आल्यामुळे त्यानुसार लाभार्थ्यांची आकडेवारी विचारात घेऊन संदर्भाधीन दिनांक १३.१०.२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये जिल्हानिहाय अद्ययावत इष्टांक देण्यात आला होता.

दिनांक १३.१०.२०१६ च्या शासन निर्णयान्वये दिनांक ३०.०९.२०१६ पर्यंतच्या शिधापत्रिकांचा समावेश करण्याबाबत सूचना देण्यात आल्या होत्या. सदर सूचनांच्या अनुषंगाने क्षेत्रिय कार्यालयांकडून दिनांक ३०.९.२०१६ रोजी कार्यरत असलेल्या शिधापत्रिकेच्या संख्येनुसार दिनांक

३.३.२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये जिल्हानिहाय सुधारित इष्टांक देण्यात आला. तद्नंतर दिनांक २१.५.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये दिनांक ३.३.२०१७ च्या शासन निर्णयानुसार दिलेल्या इष्टांकाची पूर्तता करण्याकरिता दिनांक ३०.४.२०१८ पर्यंतच्या पात्र शिधापत्रिकाधारकांचा समावेश करण्याबाबत सर्व संबंधितांना सूचना देण्यात आल्या.

दि. ३.३.२०१७ च्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या इष्टांकाची पूर्तता केल्यानंतर आवश्यक अतिरिक्त इष्टांक तसेच इष्टांक पूर्ततेअभावी समर्पित करावयाचा इष्टांक याबाबतची माहिती Google Drive वर सादर करण्याबाबत सर्व संबंधितांना कळविण्यात आले होते. Google Drive वर प्राप्त झालेल्या माहितीच्या आधारे दि. १६.११.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये जिल्हानिहाय इष्टांकात सुधारणा करण्यात आली आहे.

दि. १६.११.२०१८ च्या शासन निर्णयान्वये लाभार्थ्यांचा जिल्हानिहाय इष्टांक दिल्यानंतर दि.२२.०२.२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये लाभार्थी निवडीसाठी दि.३०.०४.२०१८ ऐवजी दि. १५.०२.२०१९ पर्यंतच्या शिधापत्रिका विचारात घेण्याबाबत (Cut Off Date) निर्णय घेण्यात आला. तद्नंतर दि.०६.०७.२०१९ च्या शासन निर्णयान्वये लाभार्थी निवडीसाठी दि.३०.०४.२०१८ ऐवजी दि.३०.०६.२०१९ पर्यंतच्या शिधापत्रिका विचारात घेण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला. तसेच नजीकच्या काळात दि.१५.०९.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये यापुर्वी निश्चित करण्यात आलेल्या सर्व Cut Off Dates रद्द करण्याबाबत निर्णय घेण्यात आला आहे. तसेच शिधापत्रिकाधारकांकडून त्यांच्या कुटुंबातील प्रत्येक सदस्यांचे वार्षिक कौटुंबिक उत्पन्न व प्रत्येक सदस्यांचा आधार क्रमांक यासह कुटुंबातील सदस्यांची सविस्तर माहिती दर्शविणारे सुधारीत हमीपत्रदेखील भरून घेण्याच्या सूचना सर्व क्षेत्रीय कार्यालयांना देण्यात आल्या आहेत.

अनेकवेळा निरनिराळ्या पद्धतीने इष्टांकात बदल करूनदेखील अद्यापही राज्यासाठी दिलेल्या एकूण इष्टांकाची पूर्तता होत नसल्याने अंत्योदय अन्न योजना व प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी सदस्यांचा सुधारीत इष्टांक देण्याच्या दृष्टीने शिधापत्रिका व्यवस्थापन प्रणाली (RCMS) वर Digitisation करण्यात आलेल्या अंत्योदय अन्न योजना शिधापत्रिका व प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी संख्येच्या आधारे राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत जिल्हानिहाय सुधारीत इष्टांक देण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती. राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अन्वये सवलतीच्या दराने अन्नधान्य मिळण्यासाठी महाराष्ट्र राज्याच्या एकूण लोकसंख्येपैकी ७६.३२ टक्के ग्रामीण व ४५.३४ टक्के शहरी लोकसंख्येची मर्यादा दिली आहे. सबब सुधारीत इष्टांक देताना उपरोक्त मर्यादेसाठी जिल्हा / शहर / गाव हे घटक विचारात न घेता **राज्य हा घटक** विचारात घेऊन, त्यानुषंगाने राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत योग्य व गरजू लाभार्थी समाविष्ट होण्याच्या दृष्टीने पुढीलप्रमाणे निर्णय घेण्यात येत आहे :-

शासन निर्णय :-

१) संदर्भाधीन दिनांक १६ नोव्हेंबर, २०१८ च्या शासन निर्णयासोबतचे विवरणपत्र याद्वारे रद्द करण्यात येत आहे.

२) अंत्योदय अन्न योजनेच्या शिधापत्रिकांची व प्राधान्य कुटुंबातील लाभार्थ्यांची निवड करण्याकरिता सोबत जोडलेल्या विवरणपत्रामध्ये प्रत्येक जिल्ह्यासमोर दर्शविलेल्या इष्टांकाच्या आकडेवारीच्या मर्यादेत लाभार्थ्यांची निवड करण्यात यावी.

३) क्षेत्रीय कार्यालयांनी सुधारीत इष्टांकाची पूर्तता करताना वेळोवेळी विहीत केलेल्या कार्यपद्धतीचा अवलंब करावा.

४) राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ नुसार सवलतीच्या दराने अन्नधान्याचा लाभ मिळण्यास पात्र असलेल्या शिधापत्रिकांवरील ज्येष्ठ महिलेच्या नावासमोर "कुटुंब प्रमुख" असा शिक्का मारण्याची खबरदारी घेण्यात यावी.

५) दि. १७.७.२०१३, दि. १७.१२.२०१३, दि. २४.३.२०१५, दि. १३.१०.२०१६, दि. ३.३.२०१७, दि. २१.५.२०१८, दि. १६.११.२०१८ व दि. १५.९.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये/परिपत्रकान्वये दिलेल्या सर्वसामान्य सूचना तसेच दि. २१.९.२०१७, दि. २४.१०.२०१७ व दि. ८.१.२०२० च्या शासन पत्रान्वये देण्यात आलेल्या सर्वसामान्य सूचना कायम राहतील.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०२२०२१८१४४५५०३४०६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

NETRA PRAShaNT MANKAME

Digitally signed by NETRA PRAShaNT MANKAME
DN: CN = NETRA PRAShaNT MANKAME, C = IN, S = Maharashtra, O = GOVERNMENT OF MAHARASHTRA, OU = FOOD CIVIL SUPPLIES AND CONSUMER PROTECTION DEPARTMENT
Date: 2022.02.18 14:48:38 +05'30'

(नेत्रा प्र. मानकामे)
उपसचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. मा. राज्यपाल यांचे सचिव
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव
३. मा. उपमुख्यमंत्री यांचे सचिव
४. मा. मंत्री, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांचे खाजगी सचिव
५. मा. राज्यमंत्री, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण यांचे खाजगी सचिव
६. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानसभा, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
७. मा. विरोधी पक्षनेता, विधानपरिषद, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, मुंबई
८. सर्व विधान परिषद सदस्य व सर्व विधानसभा सदस्य.
९. मा. मुख्य सचिव, महाराष्ट्र
१०. सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग यांचे स्वीय सहाय्यक
११. सर्व मंत्रालयीन विभाग
१२. सर्व विभागीय आयुक्त,
१३. सर्व जिल्हाधिकारी
१४. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, सर्व जिल्हा परिषदा
१५. नियंत्रक, शिधावाटप व संचालक, नागरी पुरवठा, मुंबई.
१६. वित्तीय सल्लागार व उप सचिव, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग, मुंबई
१७. सर्व उपायुक्त (पुरवठा)

१८. सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी
१९. सर्व अन्नधान्य वितरण अधिकारी
२०. सर्व अधिकारी (सचिव वगळून), अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
२१. सर्व कार्यासने, अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
२२. सर्व खाजगी सचिव, मा. मंत्री कार्यालये, मंत्रालय, मुंबई.
२३. सर्व खाजगी सचिव, मा. राज्यमंत्री कार्यालये, मंत्रालय, मुंबई.
२४. महासंचालक, माहिती व जनसंपर्क महासंचालनालय, मंत्रालय, मुंबई
२५. ग्रंथपाल, महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय, ग्रंथालय, ६वा मजला, विधानभवन, मुंबई
२६. निवडनस्ती (कार्यासन नापु-२२).

शासन निर्णय क्र. असुका-२०२१/प्र. क्र. ६६/नापु-२२, दि. १८ फेब्रुवारी, २०२२ सोबतचे विवरणपत्र

अ.क्र.	जिल्हा	राष्ट्रीय अन्नसुरक्षा अधिनियम, २०१३ अंतर्गत जिल्हानिहाय सुधारित इष्टांक	
		अंत्योदय अन्न योजना शिधापत्रिका	प्राधान्य कुटुंब लाभार्थी (सदस्य संख्या)
1	अ परिमंडळ	1,013	7,21,136
	ड परिमंडळ	310	10,00,145
	इ परिमंडळ	2,271	22,36,304
	फ परिमंडळ	12,887	30,27,778
	ग परिमंडळ	2,031	11,74,022
	मुंबई-ठाणे शिधावाटप क्षेत्र एकूण	**18,512**	**81,59,385**
2	ठाणे	50,005	5,24,555
3	पालघर	96,890	14,95,241
4	रायगड	84,774	15,28,998
5	रत्नागिरी	39,899	10,20,738
6	सिंधुदुर्ग	22,148	5,77,211
7	नाशिक	1,78,563	29,80,804
8	धुळे	76,165	11,50,209
9	जळगांव	1,35,192	22,19,690
10	नंदूरबार	1,06,857	7,41,360
11	अहमदनगर	89,965	27,03,501
12	पुणे ग्रामीण	50,300	25,58,207
13	पुणे शहर	8,255	13,14,283
14	सोलापूर ग्रामीण	55,851	17,45,741
15	सोलापूर शहर	6,310	5,08,818
16	कोल्हापूर	54,095	23,49,056
17	सांगली	31,908	17,73,059
18	सातारा	28,601	17,11,722
19	औरंगाबाद	66,195	19,92,847
20	जालना	44,443	13,48,693
21	नांदेड	81,609	19,35,770
22	बीड	40,080	15,06,205
23	उस्मानाबाद	39,623	9,97,107
24	परभणी	44,895	10,33,574
25	लातूर	42,787	15,59,647
26	हिंगोली	30,307	7,32,050
27	अमरावती	1,25,632	14,08,878
28	वाशिम	49,372	7,71,735
29	अकोला	44,753	11,04,787
30	बुलढाणा	64,292	15,38,699
31	यवतमाळ	1,32,603	14,69,136
32	नागपूर ग्रामीण	79,053	13,83,943
33	नागपूर शहर	45,874	14,69,374
34	वर्धा	49,058	9,24,445
35	भंडारा	66,584	7,49,894
36	गोंदिया	80,891	6,94,560
37	चंद्रपूर	1,40,621	10,74,240
38	गडचिरोली	1,02,338	4,57,869
राज्याची एकूण		**25,05,300**	**5,92,16,031**